

De Romereis

Al elf keer heb ik, docent Klassieke Talen en Geschiedenis aan het Kandinsky College te Nijmegen, op onze school een reis naar Rome georganiseerd. De eerste tien reizen waren voor de leerlingen van ons Gymnasium, de laatste reis was voor de leerlingen van klas 5, die KCV of CKV volgen. In de tweede fase past een Romereis mijns inziens uitstekend binnen het kader van deze vakken. De reis zelf telt voor 20 studielasturen en de voorbereiding vindt plaats door middel van werkstukken, die gebundeld worden tot een reisgids.

Jacqueline Troost

De voorbereiding

Het organiseren van de reis gebeurt op onze school als volgt: ongeveer een jaar tevoren gaat er een brief naar de ouders van de leerlingen die het volgend schooljaar in aanmerking komen voor de reis. De leerlingen kunnen zich dan 'voorlopig opgeven'. De bedoeling daarvan is dat zij (en hun ouders) zich financieel voorbereiden op een aderlating van ongeveer fl. 1000,-. De voorwaarden die de reisleiding de leerlingen laat ondertekenen bij de definitieve opgave, worden bij deze brief ingesloten.

Deze voorwaarden, die in de loop van de jaren uitgegroeid zijn tot ongeveer een dozijn, willen nog wel eens de lachlust opwekken. Dit geldt zeker voor de voorwaarde dat er nooit over het eten gezeurd mag worden. Maar als de leerlingen vóór de reis weten dat zij bijvoorbeeld altijd om 23.00 uur op hun kamer moeten zijn, nooit met Italianen in een auto of op een brommer mee mogen gaan, dan spaart dat de reisleiding tijdens de reis ellenlange discussies. 'Je hebt het toch getekend', is

dan altijd een afdoend argument.

Passen dergelijke voorwaarden nog in deze tijd? Zijn leerlingen van

zestien, zeven-
tien jaar niet oud genoeg om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen? Daar kan ik een kort antwoord op geven: de meesten wel, maar niet allemaal. Als er een stel gaan nachtbraken en drinken, komt er van het programma niets terecht. En daarbij is Rome (als alle grote steden) een gevaarlijke stad en als een leerling iets overkomt, is de hele sfeer van de reis weg. Bovendien staan de ouders, de schoolleiding en wellicht de leerlingen zelf bij de docenten op de stoep als er ongelukken gebeuren.

Bij de voorwaarden hoort ook dat iedereen een aandeel levert aan de door de leerlingen gemaakte reisgids. Zij kunnen kiezen uit monumenten, kerken et cetera, die bezocht zullen worden. Bij deze onderwerpen geef ik

Asterix en Obelix zien een Romein passeren

aan wat zij ervan moeten beschrijven. De informatie kunnen zij halen uit gidsen in de mediatheek, uit naslagwerken enzovoort. De gids van de laatste reis was de verzameling van de werkstukken die gemaakt waren voor KCV en CKV. De leerlingen zijn altijd erg trots als zij hun werk in een keurig käftje in handen krijgen.

Zelf maak ik ook nog een kleine gids, waarin het programma van elk dagdeel beschreven staat. Het gidsje wordt verfraaid met tekeningen (overgenomen uit boeken) en gedichten over Rome.

De reis

Wij gaan per bus en rijden in 20 à 22 uur rechtstreeks door naar Rome. Er gaan altijd twee chauffeurs mee. Om de 2 à 3 uur wordt er gestopt. Slapen

doen wij in de bus. Wie er belangstelling voor heeft: we hebben een boekje *100 manieren hoe je in een bus niet kunt slapen*. Het is niet de meest geriefelijke manier van reizen, maar het is goedkoop en in Rome heb je een eigen bus. Helaas kan die bus daar niet zoveel meer gebruikt worden als vijftien jaar geleden en vanaf 2000 schijnen toeristenbussen Rome zelfs helemaal niet meer in te mogen. Dan maar te voet en in de pierenbussen van het openbaar vervoer.

Het programma

Voor elke morgen en middag is er een programma. We vertrekken vroeg: na het ontbijt dat om 8.45 uur geserveerd wordt. Iedereen moet mee, ‘geen zin’ of ‘te moe’ kennen wij niet. Je moet wel wat flexibel zijn met het programma. Als er iets in de steigers staat of gesloten is of als er een stortbui valt, dan moet je het programma snel aanpassen. Maar dat is in Rome met alle bezienswaardigheden niet zo moeilijk. Tussen de middag is er een pauze van een tot anderhalf uur, afhankelijk van de plaats waar wij zijn. Dan kunnen de leerlingen met het lunchgeld, dat wij elke dag uitdelen, iets te eten kopen. Verder hebben zij dan tijd voor hun eigen avonturen. Want Rome is meer dan kunst en historie.

Bij elk monument, kerk et cetera geef ik tevoren uitleg op een rustige plaats waar de leerlingen kunnen zitten. Daarna mag iedereen zelf gaan kijken of met ons meelopen. Bij bepaalde bezienswaardigheden, bijvoorbeeld het Forum of de Sint Pieter, geef ik een rondleiding, maar de leerlingen krijgen altijd tijd om zelf indrukken op te doen.

We gaan niet alleen naar de oudheid kijken. Zelf ben ik dol op de kleine, sfeervolle oudchristelijke kerkjes met de wondermooie mozaïeken. En de barok met zijn spectaculaire hoog-

standjes als de nepkoepel van de San Ignazio en Borromini’s Galleria in Palazzo Spada slaan we nooit over. Voor de onvermoeibaren is er de ‘bonus’, iets extra’s (kunst, historisch, anekdotisch).

Ik probeer altijd op een vermoeiend morgenprogramma, bijvoorbeeld de overvolle Vaticaanse Musea, die je helaas niet kunt overslaan, een rustige middag te laten volgen. Geschikt daarvoor is een bustocht naar Sint Paulus buiten de Muren of Ostia of de catacomben. Twee dagen Rome wissel ik af met ‘buitendagen’: een tocht naar Pompeï en naar het oudste klooster van Benedictus in Subiaco. Een combinatie met Florence heb ik nooit aangedurfd.

De avonden

De avonden zijn in principe vrij. De docenten gaan de eerste dagen ’s avonds mee naar Piazza Navona, de Trevifontein of de Spaanse Trappen. Daar pikken wij de leerlingen op een afgesproken tijd en plaats rond 22.30 uur weer op. De eerste avonden gaat dat prima, maar als zij Rome beter kennen en er zelf in groepjes op uit gaan, kan het wel eens problemen opleveren. Nooit vergeet ik die leerlinge die op Piazza Navona met een dromerige blik in de ogen tegen mij zei: ‘Die jongens hier. Zo’n mooie hebben wij niet.’ En de jongen die verliefd was geworden op een meisje bij de Trevifontein en de volgende avond niet meer wist welk meisje dat was.

De sociale kant

De Romereis heeft ook een sociale kant. Voor de meeste leerlingen is dit de eerste verre reis zonder hun ouders. Dat is een avontuur op zich. Ze komen in een pension terecht dat veel primitiever is dan zij thuis gewend zijn. Zij leren hun medeleerlingen en hun docenten van een geheel andere kant kennen.

Elk jaar is er wel een kamer die voor problemen zorgt, waar speciaal op gelet moet worden. Wij surveilleren om beurten tot middernacht en meedogenloos sturen wij na 23.00 uur ieder naar zijn eigen kamer. Als de douches op de kamers zijn, is dat een stuk gemakkelijker. Slapen eisen wij niet, want dat heeft geen zin. Elke reis is het wel een nacht feest. Als je je daaraan al te zeer ergert, heb je alleen jezelf. Ik herinner mij een keer dat ik om 2.00 uur wakker werd, omdat het plafond bijna naar beneden kwam. Zij zaten allemaal bij elkaar in de kamer boven de mijne rond een radio en het was erg gezellig. Ik greep die radio en zei: ‘Degene van wie die is, komt hem zelf morgen maar terughalen.’ De volgende morgen komt de braafste jongen en wat doe je dan?

De leraar/reisleider

Van een leraar wordt nogal wat geëist tijdens de reis. Als je er zelf geen plezier in hebt, begin er dan niet aan. Maar als je er wél plezier in hebt, is dit het mooiste onderwijs dat je je kunt voorstellen. De ‘thaumasia’, het begin van alle wetenschap, ligt voor het opscheppen. De leerlingen komen je van alles vragen, soms ook dingen waar je nog nooit over hebt nagedacht zoals: ‘Is deze triomfboog hol?’, of ook: ‘Wie is toch die Petrus waar u het steeds over hebt?’, en ga maar door. Maar ook: ‘Hier zijn zo’n mooie dingen dat ik er tranen van in mijn ogen krijg.’

Naast rondleider ben je plaatsvervangend ouder. Als ze zich ziek voelen, hun beste broek kapotvallen, het uit is met hun vriendje, komen zij naar jou toe voor een oplossing.

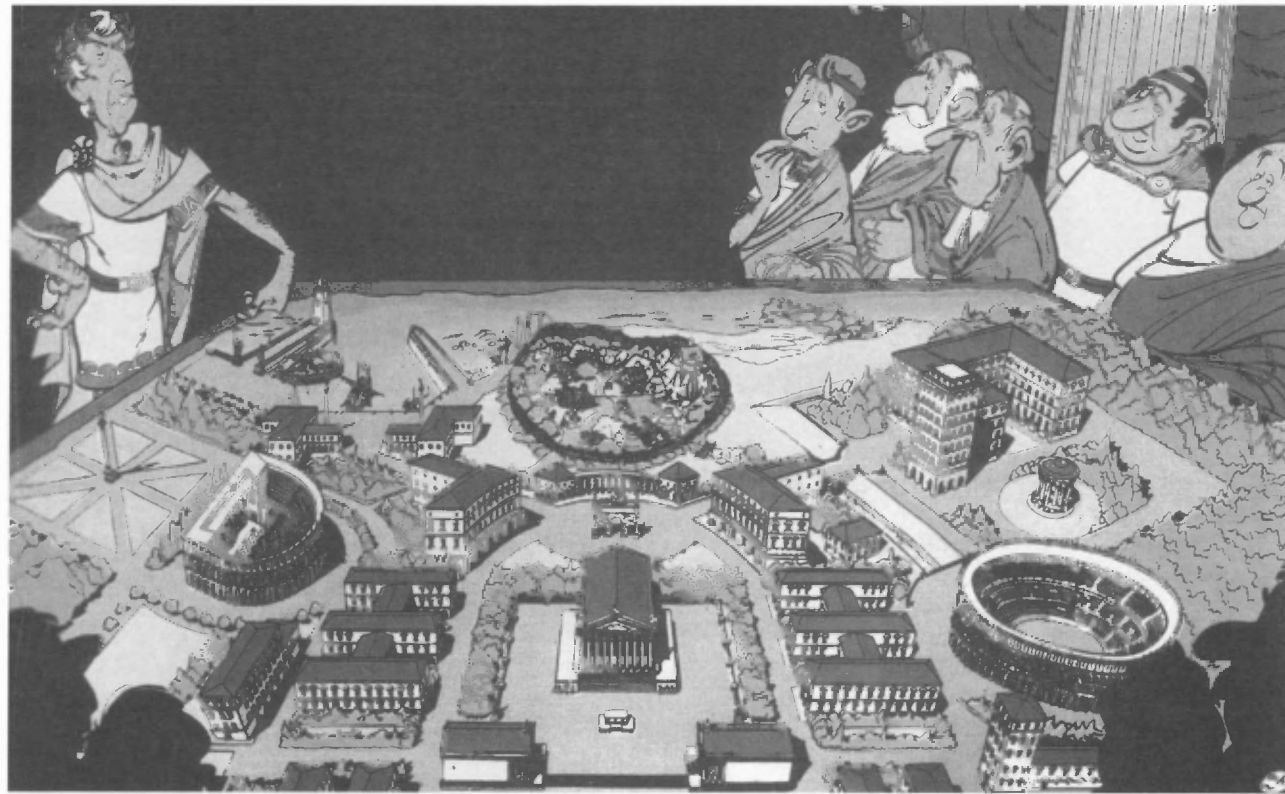
Van groot belang is dat de leraren het eens zijn met elkaar. Als de ene docent vindt dat alles mag en de andere niet, dan kun je de grootste moeilijkheden krijgen. Twintig jaar geleden is er bij

ons op school een reis naar Praag geweest en de verhalen over de ruzies onder de docenten zijn nog niet uitgestorven.

Maar alle inspanning wordt beloond, als je een leerling hoort zeggen: 'Nu begrijp ik pas waarom ik Latijns en Grieks leer.' Of als ik in een kranten-

interview met een oud-leerling, nu een bekend atleet, lees: 'Die Romereis vergeet ik nooit.' En dan vergeef je hem maar dat hij daarna zegt: 'Wij hebben natuurlijk veel meer uitgespookt dan zij gemerkt heeft.' Onderwijs houdt ook in belangstelling wekken, en een beter middel om

belangstelling te wekken voor de oudheid, voor geschiedenis en kunst dan een Romereis is haast niet te bedenken. Ongetwijfeld zullen later mijn beste herinneringen aan mijn lerarentijd de Romereizen zijn. ■

Julius Caesar en zijn architecten plannen een tweede Rome op een volstrekt ongeschikte plaats